

วิวัฒนาการนาฏศิลป์และการละครของไทย

ประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์

1

กำเนิดของละครไทย

2

ประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์

เป็นศิลปะแห่งการละครและฟ้อนรำ การดนตรีและการขับร้อง ประกอบไปด้วยศิลปะ 3 ประการคือ การฟ้อนรำ การดนตรีและการขับร้อง รวมเข้าด้วยกัน

นาฏศิลป์ไทยเกิดขึ้นจากอารมณ์ ความรู้สึกและความเชื่อต่างๆ เช่น ความสุขหรือความทุกข์ซึ่งสะท้อนออกมาเป็นท่าทางแบบธรรมชาติและประดิษฐ์ขึ้นเป็นท่าทางและลีลาการฟ้อนรำ หรือเกิดจากลัทธิความเชื่อในการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทพเจ้า โดยแสดงความเคารพบูชาด้วยการเต้นรำ ขับร้อง ฟ้อนรำ เพื่อความพึงพอใจ นอกจากนี้นาฏศิลป์ไทยยังได้รับอิทธิพลจากแบบแผนหรือแนวคิดของชาวต่างชาติเข้ามาผสมด้วยเช่น วัฒนธรรมอินเดียเกี่ยวกับวรรณกรรมที่เป็นเรื่องของเทพเจ้าและตำนานการฟ้อนรำ โดยผ่านเข้าสู่ประเทศไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม คือผ่านชนชาติขวาและเขมร ก่อนที่จะนำมาปรับปรุงให้เป็นเอกลักษณ์ของไทย ตัวอย่างเช่น

เทวรูปศิวะปางนาฏราช
ที่สร้างเป็นท่าการรำรำ
ของพระอิศวร ซึ่งมีทั้งหมด
โดยทรงพ้อนรำครั้งแรกใน
โลก ณ เมืองมัทราส
อินเดียใต้ นับเป็นคัมภีร์
สำหรับการพ้อนรำ
แต่งโดยพระภทรตมูณี

เรียกว่า คัมภีร์ภทรตนาฏยศาสตร์ ถือเป็นอิทธิพลสำคัญ
ต่อแบบแผนการสืบสาน และถ่ายทอดนาฏศิลป์ของไทย
จนเกิดขึ้นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่มีรูปแบบ
แบบแผนการเรียน การฝึกหัด จารีต ขนบธรรมเนียม
มาจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามบรรดาผู้เชี่ยวชาญที่
ศึกษาทางด้านนาฏศิลป์ไทยได้สันนิษฐานว่า อารยธรรม
ทางศิลปะด้านนาฏศิลป์ของอินเดียนี้ ได้เผยแพร่เข้ามา

กลับสารบัญ

สู่ประเทศไทยตั้งแต่สมัยอยุธยา ตามประวัติการสร้างเท
วาลัยศิวะนาฏราชที่สร้างขึ้น ใน พ.ศ. 1800 ซึ่งเป็นระยะที่
ไทยเริ่มก่อตั้งอาณาจักรสุโขทัยจากหนังสือลักษณะไทย
ศิลปะการแสดงได้กล่าวว่า มีผู้รู้หลายท่านพยายามที่จะ
ชี้ให้เห็นว่าท่ารำต่างๆ มีอิทธิพลมาจากประเทศอินเดีย
เข้ามาครอบงำ หรือคนไทยได้จัดทำทางต่างๆ ในการ
พ้อนรำของอินเดียเอามาใช้ในการพ้อนรำของตนเอง
และได้มีการพัฒนาท่ารำและละครไทยมาเรื่อยๆจนถึง
ปัจจุบัน

กลับสารบัญ

กำเนิดของละครไทย

เริ่มต้นจากพวกโตในสมัยน่านเจ้า มีการนำเอาเรื่องมโนห์รามากล่าวเพราะนิยายเรื่องนี้เป็นเรื่องที่เป็นอมตะ นอกจากเรื่องมโนห์ราแล้ว มีการแสดงระบำต่างๆ เช่น ระบำหมวก ระบำนกยูง ในสมัยสุโขทัยได้คบหากับชาติที่นิยมอารยธรรมของอินเดีย เช่น พม่า มอญ ขอม ละว้า เมื่อไทยได้รับวัฒนธรรมด้านการละครของอินเดียเข้ามา ศิลปะแห่งการละเล่นพื้นเมืองของไทย คือ รำและระบำ ก็ได้วิวัฒนาการขึ้น มีการกำหนดแบบแผนและบัญญัติคำเรียกศิลปะแห่งการแสดงดังกล่าวว่า “โขน ละคร ฟ้อนรำ” ละครรำในสมัยกรุงศรีอยุธยาเริ่มต้นกำเนิดมาจากการเล่นโนราและละครชาตรีที่นิยมกันในภาคใต้ของประเทศไทย ขุนศรีศรัทธาเป็นผู้ให้กำเนิดละครชาตรีที่ปักษ์ใต้และเป็นต้นกำเนิดละครรำในกรุงศรีอยุธยา

← กลับสารบัญ

ละครรำสมัยกรุงศรีอยุธยามี ๓ อย่าง คือ ละครชาตรี ละครนอก และละครใน เมื่อสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีเสด็จปราบดาภิเษกแล้ว ทรงพยายามรวบรวมตัวละครที่กระจัดกระจายอยู่ในที่ต่างๆ เข้ามาในราชธานี พวกละคร

หลวงที่หนีไปจากกรุงเก่า ไปเป็นครูฝึกหัดขึ้นมาสมทบกับพวกละครที่รวบรวมได้จากที่อื่น จึงหัดละครหลวงขึ้นใหม่ ครั้งนั้นก็ถือแบบอย่างกรุงเก่า

สมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์เป็นการเริ่มต้นรวบรวมตำราฟ้อนรำไว้เป็นหลักฐานสำคัญที่สุดในประวัติการละครไทยมีทั้งบทรละครในและบทรละครนอก ศิลปะทางโขน ละครและการฟ้อนรำในสมัยรัชกาลที่ ๒ เป็นศิลปะที่ประณีตงดงามยิ่ง

← กลับสารบัญ →

ในสมัยรัชกาลที่ ๒ เป็นศิลปะที่ประณีตงดงามยิ่ง
 รัชสมัยรัชกาลที่ ๖ โปรดให้ตั้งกรมมหรสพขึ้น พระองค์ทรง
 ปรับปรุงและทำนุบำรุงศิลปะโขน ละคร และดนตรีปี่พาทย์
 ให้เจริญก้าวหน้าเป็นอย่างดี จนกล่าวกันว่าเป็นสมัยที่
 ศิลปะทางโขน ละคร และดนตรีปี่พาทย์รุ่งเรืองที่สุด ได้ทรง
 พระราชนิพนธ์บทละครนอกหลายเรื่องมีเรื่องพระร่วงหรือ
 ขอมดำดิน ท้าวแสนปมเรื่องศกุนตลา เป็นต้น รัชกาลที่ ๗
 ได้โปรดให้รวมกรมมหาดเล็กและกรมมหรสพเข้าอยู่ใน
 กระทรวงวัง ครั้นต่อมาเมื่อปี พ.ศ.๒๔๗๘ ได้มีการปรับปรุง
 กระทรวงวังอีกครั้ง ข้าราชการศิลปปินจึงย้ายสังกัดมาอยู่ใน
 กรมศิลปากร สมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง
 ปีพ.ศ.๒๔๗๕ มีละครแบบใหม่เกิดขึ้นคือ กำเนิดละครหลวง
 วิจิตรวาทการ เนื้อหาจะนำมาจากประวัติศาสตร์ตอนใด
 ตอนหนึ่ง บทละครของท่านจะมีทั้งรัก รบ อารมณ์สะท้อน
 ใจ ความรักที่มีต่อคู่รัก ถึงแม้จะมากน้อยเพียงแต่ก็ยังไม่
 เท่ากับความรักชาติ

กลับสารบัญ

ตัวเอกของเรื่องจะเสียดชะชีวิตพลีชีพเพื่อชาติ ด้วยเหตุที่
 ละครของท่านไม่เหมือนการแสดงละครที่มีอยู่ คนทั้งหลาย
 จึงเรียกละครของท่านว่า “ละครหลวงวิจิตรวาทการ” เป็น
 ละครที่มีผู้นิยมมาก โรงละครที่มีชื่อโรงหนึ่ง คือ
 ละครจันทโรภาส ละครคณะนี้มีคนสำคัญที่เป็นผู้เขียนเรื่อง
 คือพรานบุรพ์ เราอาจจะเรียกได้ว่าละครจันทโรภาสของ
 นายจวงจันทร์ จันทรคณา (พรานบุรพ์) สิ่งที่พรานบุรพ์ทำ
 เป็นหลัก คือ ปรับปรุงจากเพลงไทยเดิมที่มีทำนองเอื้อน
 มาเป็นเพลงไทยสากลที่ไม่มีทำนองเอื้อน เกือบจะเรียกว่า
 ท่านผู้นี้ให้กำเนิดเพลงไทยสากล ละครเรื่องที่มีชื่อเสียงโด่ง
 ดังคือ เรื่องจันทร์เจ้าขา พรานบุรพ์นำเรื่องสาวเครือฟ้า
 ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ มา
 ทำเป็นละครร้องใหม่ เรียกตามภาษาญี่ปุ่นว่า โจ๊ะโจ้ซัง และ
 มีเรื่องฝนสั่งฟ้า คืบหนึ่งยังจำได้ เป็นต้น

กลับสารบัญ

ครูเกษสินี ป่านสีนุ่น
ครู ชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง

กลับสารบัญ

